

sententia Pragmaticorum reservatio clausa in corpore juris unica est: Hæc ipsa singulari innititur ratione. Quid ergo opus erat, eam prædicare majore favore dignam ex generali principio, propterea quod in corpore juris clauderetur, quando satis erat, singularem ejus reservationis inducendæ causam significare, ut satis digna favore videretur? Cæterum audiamus Pragmaticos, cum tradunt, reservationis clausæ in corpore juris majorem esse habendam rationem. Ajunt ipsi in primis, si collatio beneficii ad Pontificem Maximum spectet ex multiplici reservatione, & inter istas reservationes una sit clausa in corpore juris, hanc tantum reservationem attendi, cæteras nullo modo. Ad id probandum hoc utuntur argumento: reservatio clausa in corpore juris est antiquior: cæteræ recentiores sunt; ergo cum cæteras Pontificis Maximi induxerunt, tum demum reservarunt beneficia, cum necdum reservata adparerent. Clarius id demonstratur exemplo. Reservata sunt in corpore juris, ut ajunt, beneficia vacantia in Curia. Reservari inde cœperunt beneficia, quæ ab officialibus Romanæ Curia possiderentur. Secunda ista reservatio videtur sub conditione facta, nimirum si beneficium non in Curia Romana vacaverit; quid enim opus in hoc casu secunda reservatione, quando jam beneficium erat reservatum? Agnosco vim hujus argumentationis, sed non satis video, quomodo propositum juvet. Reverà si attenditur ex mente Pontificis reservantis præcipuè reservatio illa, quæ tempore præcessit, non ideo attenditur, quia sit clausa in corpore juris, sed quia jampridem fuerat constituta; atque ex accidenti fit, quod, quæ reservatio tempore præcessit, eadem corpori juris insereretur. Quod si reservationes extra corpus juris indictæ invicem inter se comparentur, cum una sit altera tempore prior, eadem ratio etiam in istis locum habebit; scilicet ut non attendatur reservatio inducta posteriore tempore,

ubi alia jam reservatio prius constituta collationem elevat Ordinarii. Non immeror diutius in hac re; siquidem ignoro, quanam esse possit in praxi hujus observationis utilitas. Reverà ubi multiplex reservatio impedit Ordinarii collationem, parum interest Pontificis Maximi, utra reservatione utatur, quando certum est, ipsum unum conferre; parum quoque interest Ordinarii, quando certum est, ipsum conferre non posse. Ajunt secundò Pragmatici, regulas de annali, vel triennali possessore locum quidem habere in beneficiis reservatis reservatione extra corpus juris indicta, non verò in beneficiis reservatis reservatione clausa in corpore juris. Hæc non aequè facile probantur, ac scribantur, neque enim Pragmatici quidquam in hanc rem adferunt, quod persuadere quemquam possit. Ego observo, etiam reservationem clausam in corpore juris strictam interpretationem pati, & reverà fuisse coercitam ab ipsis Pontificibus Maximis in cap. 3. de præbend. in 6., è converso regulas aut de annali, aut de triennali possessore maximo favore dignas passim haberi, propterea quod & publicam utilitatem contineant, & fraudibus obviam eant, & fundamentum habeant in jure communi, quod omnes omninò reservationes anteverit. Si hæc adamussim perpendantur, quid est, quod proponi possit ad anteferendam reservationem clausam in corpore juris regulis de annali, aut de triennali possessore? Profectò regula de annali possessore, non tam possessori favet, quam punit eum, qui subreptitiis precibus beneficium à Pontifice Maximo impetraverit. Num puniendus non erit subreptitiis impetrator, quando beneficium impetrat reservationem reservatione clausa in corpore juris? Nihil tale dicitur in regula de annali: in jure autem passim generaliter traditur, nemini prodesse posse Pontificium rescriptum, quod fuerit subreptitiis precibus impetratum. Regula de triennali possessore etiam in jure communi fundamentum ha-

habet, quando triennis præscriptio jure ipso probata est, cap. 1. de præscriptione. Deinde non video, quanam possit esse hujus observationis effectus, quando in reservatione clausa in corpore juris tantum mensis, & quidem continuus definitus est, intra quem collatio Pontificis Maximi admittatur, cap. 3. de præb. in 6., ac propterea inutiliter turbaretur, qui jam à triennio beneficium vacans possederit, ab eo, qui recens beneficium obtinuerit ab Apostolica Sede, eo prætextu, quod in Curia vacaverit. Non diffiteor, in regula 36. de triennali possessore expressè definitum, nemini suffragari triennale possessionem, qui se intruserit in beneficia reservata reservatione clausa in corpore juris. Sed observo in primis, similem clausulam non haberi in præcedente regula de annali, ex quo verosimilis capitur conjectura, Pontifices Maximos non idipsum recipi voluisse in annali possessione. Deinde observo in conspectu dictæ regulæ 36. duo requiri, ut quis à triennis possessionis beneficio excludatur; primò, ut beneficium sit reservatum reservatione clausa in corpore juris; secundò, ut se facto suo intruserit. Denique observo, aliud esse, sic intrusum non posse habere jus in beneficio, aliud, adhuc habere locum reservationem clausam in corpore juris non obstante triennali beneficii vacatione, quod sanè foret contra definitionem dicti capituli 3. de præbend. in 6. Ajunt tertio Pragmatici, quemadmodum concessio generaliter facta à Pontifice Maximo alicui Prælato conferendi quæcumque beneficia etiam reservata, non refertur ad beneficia reservata reservatione clausa in corpore juris; ita etiam generalem derogationem reservationibus factam nullo modo reservationem in corpore juris clausam afficere. Etiam hæc definitio probatione indigeret. Ego observo, id totum consistere in interpretatione voluntatis, vel Pontificis Maximi, quando alicui indulget, ut valeat beneficia reservata conferre, vel etiam alterius,

quando jubet, aut paciscitur, ne reservationes Pontificiæ in collatione certorum beneficiorum locum habeant. Non dubito, quin exceptæ intelligantur reservationes clausæ in corpore juris, quando qui reservationes aut remiserunt, aut excluserunt, in ea voluntate fuisse probentur. At utrum ea voluntas fuerit, quæstio facti est, quæ facile non præsumitur. Ne dicas, reservationes clausas in corpore juris validiores esse, & firmiores, ita ut, quoad fieri possit, conandum sit pro illis tuendis, ac sustinendis. Est hæc petitio principii necdum explorati. Reservatio etiam clausa in corpore juris numquam eo favore digna visa fuit, quemadmodum liquet in conspectu dicti capituli 3. de præbend. in 6. Distingua-mus speciem à specie. Proponi in primis potest species de fundatore, qui in limine foundationis beneficii ita voluerit perpetuò beneficium conferendum ab Ordinario, ut nullæ reservationes Pontificiæ locum haberent. Tunc ego puto, ita interpretandam esse fundatoris voluntatem, ut reservationem etiam in corpore juris clausam excluserit, etiam si ejus expressè, & specialiter non meminisset. De potestate fundatoris non dubitatur: tota quæstio est de voluntate. Jam verò qui voluit ordinariæ potestati favere, & exclusis reservationibus, voluit sanè eum beneficio donari, quem Ordinarius utpotè apprimè conscius adjunctorum, quæ beneficium in diœcesi situm circumstant, elegerit; non præsumitur eam clausulam adjecisse odio Pontificiæ potestatis, quod sanè impium esset, & christiano homine prorsus indignum, sed gratia utilitatis Ecclesiæ, & beneficii, quam propius Episcopus curat, & nonnisi eminus curare Summus Pontifex potest. At enim, qui in hac fuit voluntate, etiam reservationem in corpore juris clausam exclusit. Proponi potest altera species de reservationibus sublatis per pactiones, & concordata inita inter Apostolicam Sedem, & Ecclesias inferiores. Cur non simili ratione etiam sublata censebitur

reservatio clausa in corpore juris? Iterum quaestio est non potestatis, sed voluntatis. Voluntas paciscentium non eò tendebat, ut elevaretur Pontificia auctoritas; eò potius collimabat, ut dispositio Ecclesiarum, & beneficiorum illi concederetur, qui praesens intueretur necessitates, utilitatesque Ecclesiarum, qualis est Ordinarius; at hęc voluntas quaecumque beneficia reservata quacumque reservatione complectitur. Dices, in dubio actus universos interpretationem capere ex jure communi; eamque ob rem, salvam manere reservationem clausam in corpore juris, ubi expressè sublata non fuerit. Ego repono, reservationem clausam in corpore juris non esse jus commune, quemadmodum jus commune non constituunt plurima rescripta singularia, quæ in corpore juris inserta deprehenduntur. Ajo insuper, reservationem clausam in corpore juris esse jus novum, jus sanè strictissimè interpretandum, jus non sine contradictione plurium nationum inductum, jus sanè, à quo facile fit ad pristina jura regressus. Tertia species proponi potest de Pontifice Maximo, qui gratia alicujus Prælati voluerit eidem indulgere generaliter collationem beneficiorum reservatorum. Hic sanè est, ubi sola Pontificis Maximi voluntas inspicitur, & finis non alius proponitur, quam benevolentia in Prælatum indultarium exhibenda; hanc ob rem in hac specie ego facile admisirim, non esse sublata reservationem clausam in corpore juris, nisi de ea specialis mentio facta fuerit. Præterquamquod enim id expressè cautum videtur in dicto cap. 2. de præb. in 6., ubi cuicumque denegatur facultas conferendi beneficia in Curia Romana vacantia, nisi ei sit super conferendis eisdem specialis, & expressa ab ipso Pontifice Summo auctoritas adtributa, consonat etiam disciplina apud Romanos Pontifices inducta, qui nunquam voluerunt, facultatem illam competere iis, quos indulto generali conferendi beneficia reservata decoraverint. Concludunt denique Pragmatici,

& ajunt, reservationem clausam in corpore juris habere vim specialis inhibitionis. Quid verò his verbis sibi velint, non intelligo, quandò reservare beneficia Pontifici Maximo, quaecumque demum sit reservatio, nihil aliud est, quam inhibere cæteris collatoribus, ne conferant. Id adeo verum est, ut Pragmatici iidem fateri hoc ipsum coacti fuerint, agentes, illud ipsum vigere in cæteris reservationibus, uti scribit post Lotherium Rigantius in Rubricam Regulæ 1. Cancellariæ §. 1. numero 57.

Alia est reservationum partitio, juxta quam modò speciales dicuntur, modò generales. Specialis reservatio est, quæ ad certum beneficium pro certa, vel incerta persona ex singulari causa nec perpetua refertur. Hujusmodi olim erant reservationes mentales, quibus Pontifex Maximus certum beneficium vacans sibi reservabat, conferendum pro una vice personæ in mente retentæ; sed istæ sublata fuerunt ex Tridentino decreto, uti superius adnotabam. Hodie apud Pragmaticos quædam recensentur specialium reservationum exempla, in quibus tamen acriter disputant inter se, uti evenire solet in iis negotiis, quæ certis principiis non innituntur, sed potius usu protracta sunt, velificantibus nonnullis Scripatoribus, qui delectati videntur perturbatione rerum, & idearum. Vulgò traditur, reservationem specialem emergere ex collatione Pontificia alicujus beneficii incompatibilis facta gratia illius, qui aliud jam incompatible beneficium possideret, quoties in concessione secundi beneficii decretum, uti solet, apponatur, ut primum beneficium eo ipso vacet, à nemine conferendum, præterquam à Pontifice Maximo. Ego sanè non video singularem in hac specie reservationem, quandò in decreto Pontificio ita concepto tota res exigitur ad generalem reservationem explicandam. In extravag. 4. de præb. int. com. vers. *Quæ omnia statutum fuit*, ut quicumque duo incompatible beneficia possideret, ita à bene-

fi-

ficio caderet, ut beneficii collatio à Sede tantum Apostolica fieri posset. Benedictus XII. in extravag. 13. eod. tit. etiam expressè cavet, ut reservarentur Apostolicæ Sedi beneficia quaecumque, quæ vacarent ex promotione alicujus in Curia Romana ad aliud beneficium. Est hæc reservatio generalis, quam explicare intendunt Pontifices Maximi, quin novam specialem reservationem inducant, quoties alicui jam beneficium obtinenti beneficium concedunt, adjecto decreto, ut beneficium primum exinde vacans ab uno Pontifice Maximo sit impetrandum. Fingere quidem possunt Pragmatici, in eo singulari decreto majorem quandam vim inesse, ut hoc prætextu specialem reservationem inde eruant; sed expectandum adhuc ab ipsis est, quid intelligant nomine vis cujusdam majoris decreto inhærentis, præter eam, quæ generali reservationi inest; nisi dicere velint, hac speciali reservatione obtineri à Sede Apostolica posse, quod olim executionem paratam non habuit vi memoratarum extravagantium, quod sanè esset novas excitare contentiones; inter quas curetur, obtinere singularibus, prout res incidit, mandatis, quod generali lege non obtentum fuerit. Alterum exemplum specialis reservationis profertur in affectione beneficiorum, quam vulgò à reservatione distinguunt, quemadmodum distinguunt beneficium affectum à reservato, quasi speciem à genere, unde affectionem vocant reservationem quandam specialem. Affectionem dicunt adpositionem manus Pontificiæ in beneficio, qua secuta ajunt, ad honorem Pontificis Maximi pertinere, ut nemo Ordinarius possit pro ea vice beneficium conferre, quasi specialiter pro ea vice reservatum. Atque hac in re consonant quidem plurimi in tradendis affectionis exemplis, veluti cum tradunt, Pontificiam manum ad eum finem adponi, cum beneficium vacans auctoritate Pontificia alicui commendatur, aut cum coadjutor datur cum jure futuræ successionis. Verum & hæc

Tom. II.

ipsa exempla in nonnullorum contradictiones inciderunt; & in aliis exemplis adferendis nec ii quidem conveniunt inter se, qui pro affectionibus tuendis, promovendisque dimicaverunt. Ita evenit, iterum dico, in iis causis, quæ certis principiis non innituntur. Quid tamen? Non defuere, qui reservationem hanc specialem, quam affectionem nominant, aut clausam dixerint in jure communi, aut saltem ex juris communis disciplina recta interpretatione derivatam. Adferunt isti in hanc rem capitulum 56. de appellat., capitulum 1. & 2. de confirm. util. vel inutil., & capitulum 11. de excess. Prælat. Hæc verò omnia juris capita nihil commune habent cum memorata affectionis doctrina. In dicto cap. 56. traditur, neminem ex inferioribus iudicibus cognoscere posse de causa, quam Romanus Antistes ad se advocaverit, quod sanè longè distat à proposito affectionum. Ex cap. 1. de confirm. ut. vel inut. nescio an pro affectionibus, an contra affectiones quidquam deduci possit. Ibidem definitur, si cæpto apud inferiorem Judicem iudicio quis confirmationem rei litigiosæ à Sede Apostolica impetraverit, nihilominus Judicem inferiorem posse iudicium prosequi. Hinc probari posset, adpositionem, ut ajunt, Pontificiæ manus non obstare Ordinarium potestati explicandæ. Pergit Alexand. III., & ait, si obtenta fuerit ab Apostolica Sede confirmatio rei, quæ pacificè possideretur, & deinde de eadem re litigium obortum fuerit, litem esse dirimendam à Sede Apostolica. Hic est, ubi memorati Pragmatici affectionis prærogativam constituunt. At verò nihil id commune habet cum affectione beneficiorum. Referenda est ea definitio ad adjuncta illius temporis, quo passim unusquisque possessor petebat, ut bona sua in patrocinium, fidem, & tutelam Sedis Apostolicæ reciperentur. Pontifices Maximi passim concedebant litteras confirmationis, quæ tituli loco esse poterant. Quid mirum, si de titulo à Sede Apos-

Cc

to-

tolica concessio dicebatur, eum esse apud eandem Apostolicam Sedem dijudicandum? Idipsum dicendum est in conspectu capituli 2. eodem titulo, ubi notandum occurrit, litteras confirmationis minime obfuisse ordinariarum Judicum potestati, quoties litteræ obreptitiæ proponerentur. Quid denique commune habet cum doctrina affectionum, quod dicitur in dicto cap. 11. de excess. Prælat. Ad Cantorem pertinebat conferre Succentoriam. Cantor ita deliquerat in collatione, ut mereretur facultate conferendi privari. Privatus est auctoritate Innocentii III., qui proinde mandavit, ut pro ea vice auctoritate Apostolica Succentoria conferretur. Nulla hic occurrit affectio, sed speciale conferendi beneficii mandatum. Si verum amamus, primus auctor affectionum, sive Pontificiæ manus adpositionum fuit Paulus II. in extravag. ult. de præb., neque enim ante hanc extravagantem ullibi occurrit aut affectionum, aut adpositionum manus Pontificiæ mentio. Dicam amplius: quæ ibidem memoratur affectio, seu manus Pontificiæ adpositio arctissimis admodum finibus ibidem circumscriptur; nimirum ad eum unum casum refertur, quo Pontifices Maximi generaliter sibi reservaverant beneficia quædam suorum familiarium, vel etiam familiarium Cardinalium, reservatione duratura usque donec Pontifices iidem viverent. Si beneficia illa ita reservata vacavissent vivente Romano Pontifice, collatio Pontificis erat vi reservationis. Quærebatur, quid juris, si beneficia eadem vacarent post Pontificis obitum? Cessaverat proculdubio reservatio. Verum ob manus Pontificiæ adpositionem adgnoscebatur in illis beneficiis quædam affectio, uti dicebatur à nonnullis. Res nova visa est, de qua propterea sæpè numero *hasitatum fuisse inter utriusque juris Interpretes, etiam officiales Romanæ Curia* testatur idem Paulus II., adeo ut *adverterit propter ambiguitatem hujusmodi, varias quoque jurisperitorum opiniones, & discrepationes, plerumque pro reservatione, & af-*

fectione, interdum verò contra pronuntiat, & definitum fore. Subsistant hic, & perpendant memorati Pragmatici scriptores, nùm vel in ipsa Curia Romana adeo facile affectiones istæ admitterentur, quantæque proinde cautione agendum sit, ne extra casus definitos provehantur. Novam igitur controversiam ita definitivè Paulus II., ut declararet, cessante per obitum Papæ reservatione, manere adhuc affectionem, ut pro una vice collatio beneficii adhuc ad Pontificem Maximum pertineret. Hæc Paulina constitutio non ubique paratam executionem invenit; proindeque adhuc hodie in nonnullis provinciis hæc affectionum doctrina minime recipitur, quemadmodum iidem Pragmatici testantur, eodem modo quo ne in Romana quidem Curia apud omnes recipiebatur ante Paulinam constitutionem. Itaque etiam ubi recepta est Paulina constitutio, locum tantum habet affectio, ubi præcessit reservatio; nimirum ubi Summi Pontifices quædam generaliter beneficia sibi reservaverunt, animo eadem conferendi, quoties conferendi sese offerret occasio. Reservatione cessante, seu executioni non demandata, dicebatur affectio perdurare; & quando conferendum erat, cum nullus amplius esset reservationis titulus, qui cæteroquin pridem fuerat, titulus alter succrescebat, qui dicebatur titulus affectionis, sive manus adpositiones. Hæc si Pragmatici consideravissent, uti decebat, apprimè, fortè non adeo disciplinam affectionum provexissent, uti provexerunt, atque provehere in dies pergunt. Ante Paulum II. nulla erat certa, seu firmata legibus affectio. Paulus II. affectionem constitutione sua firmavit ita, ut tunc collationem Ordinariarum removeret affectio, cum præcessisset Pontificia reservatio. Nunc proponantur facti quæstiones, quas pro lubito suo univique ex Interpretibus dirimere voluerunt. Quæsitum jam pridem fuit, nùm beneficium auctoritate Pontificia alicui commendatum, vel in perpetuam adminis-

tra-

trationem concessum diceretur affectum, ita ut cessante commenda, vel administratione per obitum commendatarii, seu administratoris, non posset Ordinarius illud conferre. Passim à Pragmaticis reservationum promotoribus affectum dicitur, proindeque Pontifici Maximo reservatum. An hæc convenient juris regulis, vel etiam laudatæ Paulinæ extravaganti, facile unusquisque colliget ex jactis principiis. Quæsitum itidem fuit, an beneficium diceretur affectum, quoties auctoritate Pontificia datus fuisset beneficiario coadjutor cum jure futuræ successionis, & coadjutus deceret, antequam coadjutor litteras intimasset, vel coadjutoris officium exercere cœpisset. Passim traditum est, affectionem inesse ex Pontificiæ manus adpositione. Si hæc certa ratione reciperentur, ostendere oporteret, quamcumque manus Pontificiæ adpositionem affectionem inducere; quod tamen ne ipsi quidem affectionum promotores admittunt. Meo judicio, quod sanè conforme est laudatæ Paulinæ extravaganti, ea tantum manus Pontificiæ adpositio affectionem inducit, quam præcedens reservatio indicat. Si manus adpositio ad alium finem tendit, non inde affectio proficiscitur. Hocposito principio sequitur, nec Commendam, nec administrationem à Pontifice Maximo alicui datam affectionem inducere, propterea quod aliud sit commendare, vel in administrationem concedere, aliud reservare. Sequitur itidem, unionem beneficii à Pontifice factam neque affectionem inducere ita ut quo casu unio dissolvatur, beneficium sit à Pontifice Maximo conferendum, propterea quod aliud sit unire, aliud reservare. Sequitur insuper, collationem beneficii à Pontifice Maximo factam, nullam inducere affectionem, si collatio eadem beneficii tanquam irrita declaretur, ex quacumque causa, propterea quod aliud sit conferre beneficium, aliud reservare. Dixi ex quacumque causa: non enim ignoro, distinguere Pragmaticos inter casum, quo Pon-

tifex Maximus beneficium contulerit, quia putaverat sibi reservatum, quando tale non erat, & ex errore, cui falsa impetrantis preces causam dedissent, beneficium contulerat; quæ in specie ajunt cessare affectionem, in irritum cadente Pontificia collatione; atque inter casum, quo Pontifex Maximus concesserit beneficium ex alio errore, unde rescriptum in irritum ceciderit, vel etiam ritè concessum beneficium adpareat, cujus tamen possessionem fato quodam nancisci non potuit, qui rescriptum obtinuit; qua in specie ajunt, affectionem Ordinariarum collationi obesse. Hujus generis distinctiones non cohærent principiis, quæ tunc demum affectioni locum faciunt, cum præcessit reservatio. Nunc alii casus proponantur, & si quærat, an fiat locus affectioni, cum qui ad beneficium vacans adspirat, & certo impedimento detentus, petit à Pontifice Maximo dispensationem; an fiat locus affectioni, cum duo de jure patronatus vel activo, vel passivo litigant, & causa à Pontifice Maximo dirimitur. In iis, & similibus casibus respondendum erit, affectionem nullam esse, eo semper retento principio, quod non nisi post varias hæsitaciones statuere voluit Paulus II., nimirum ex sola reservatione præcedente affectionem oriri. Novi ego, quid Pragmatici nonnulli tradere soleant. Ajunt ipsi, in multis manus Pontificiæ adpositionibus tacitam inesse reservationem, quasi in eisdem ea fuerit voluntas Pontificis, ut ipse unus beneficium vacans conferret. Hanc voluntatem agnoscunt, cum Pontifex commendat alicui beneficium, vel illud in administrationem concedit. Similem voluntatem agnoscunt, cum Pontifex coadjutorem constituit cum jure futuræ successionis. Miror tam acutam Pragmaticorum mentis aciem, secretum Pontificiæ voluntatis penetrantium, de qua tamen voluntate vix adparet exterius conjectura. Probandum ab ipsis esset, concessionem commendæ actum esse Pontificis non tantum commendatario faventis,

tis, verum etiam providentis alteri successori. Probandum erit constitutionem coadjutoris, actum esse Pontificis non tantum indulgentis precibus impetrantis coadjutoriam, verum etiam indulgentis alteri Clerico inde beneficium impetraturo. Ego sane non video, qua ratione Princeps dum gratiam uni facit, de simili gratia alteri concedenda simul, & semel deliberaverit, quando novi, rescripta esse singularia, nec ad alios extendi, qui rescripto comprehensi non sunt. Denique, qui ita ratiocinantur, meminert, quantae fuerint sub Paulo II. concertationes, aut haesitationes, dum inducenda foret affectio in beneficiis ceteroquin expressè reservatis, & quidem reservatione generali, ex qua facilius specialis reservatio, qualis est affectio, deduci potuisset; deinde concludant, si concludi potest, an facile, & sine lege scripta inducendae etiam sint affectiones ex reservatione tacita, cujus vel nullum extat evidens argumentum, imò & cujus levissimae esse possent, si quae tamen forent conjecturae; addo denique, ex reservatione speciali, qualis ex singulari facto Pontificis emergit; quando difficilius ex una speciali reservatione proficisci potest altera specialis, qualis affectio dicitur. Ad hujus rei coronidem, notatu dignum est, vel ex ipsa communi Pragmaticorum sententia, affectiones non in omnibus Provinciis locum sibi vindicare; neque locum habere in beneficiis impropriis, qualia sunt manualia, vel meram administrationem continentia, vel patronata seu laici, seu mixti juris patronatus. Ceterum in hac materie, uti liquet, variis opinionibus intricata, atque obvoluta, non diffiteor, magnam sibi partem vindicare receptos singularum Provinciarum usus tribunalium placitis confirmatos, à quibus non est recedendum Jureconsulto consilium litigantibus adlaturo, qua in parte utile est Pragmaticorum scripta pervolvere tanquam testium disciplinae, quae hodie magis ex facto, atque ex usibus Curiarum,

quam ex germana juris, & constitutionum Pontificiarum interpretatione profectam fuisse deprehendimus. Dicta haec sint de reservationibus specialibus. Generales reservationes sunt, quae vel in jure scriptae sunt, vel constitutionibus Pontificiis investitae, vel Cancellariae regulis confirmatae, atque ad haec summa capita rediguntur. Nimirum respiciunt vel locum, vel tempus, vel dignitatem personarum, vel qualitatem beneficiorum, vel crimen, quo admissio beneficiarius, aut collator beneficii suo jure spoliatur. Sed haec cum fusius, tum clarius inferius expenduntur.

Quibus in Provinciis, & qua in parte reservationes Pontificiae receptae sunt, Praelatorum omnium inferiorum collationes impediunt. Nomine Praelatorum intelligo non illos tantum, qui singulari titulo collationem adquisiverunt, sed & Episcopos ipsos, quorum potestas in jure communi fundamentum habet. Qua tamen in re observandum est, Pontifices Maximos parcius egisse adversus ordinariam Episcoporum potestatem, quam egerint adversus potestatem ceterorum Praelatorum, quorum jus erat singulare, ac propterea non tanto favore dignum; quod etiam hodie adparet in reservatione mensium, uti vocant, apostolicorum, in qua obtinet, ut Praelati Episcopo inferiores nunquam conferre beneficia valeant, nisi quatuor anni mensibus vacantia, Episcopi autem è converso alternativa utantur, si cum in diocesi resident, tum eadem alternativa uti voluerint. De Cardinalibus, an, sicut ceteri, ita & ipsi reservationibus subjaceant, seu quae ex Pontificiis constitutionibus, seu quae ex regulis Cancellariae inductae sunt, vetus disputatio fuit. Nemo sane dubitavit, etiam subjacere Cardinales, quoties de ipsis specialis mentio aut in constitutionibus, aut in regulis Cancellariae de ipsis facta fuerit: tantum quaesitum, an sine expressa eorum mentione, generali interdicto tenerentur. Hic ad trutinam revocari semper debuit, quod tradi-

di consuevit, Cardinales obligari quidem generali illa lege, quae tendat in publicum bonum, & cujus ratio ipsis etiam Cardinalibus facile accommodetur, verum ob singularem illorum praerogativam non obligari generali lege, cujus ratio singularis sit, & restringenda. Traditio ista usu potius, quam lege scripta confirmata, controversiis saepe occasionem tribuit, propterea quod passim disputatum fuit de quibusdam Pontificiis constitutionibus, imò & de regulis ipsis Cancellariae, an in publicum bonum tenderent, rationeque inniterentur etiam Cardinalibus accommodata, an stricta essent interpretatione donandae, ac coercendae. Hinc cum quaestio emergerit, an Cardinales comprehendantur in regula 19. Cancellariae, quae dicitur *de viginti*, sive *de infirmis resignantibus*, Pragmatici non dubitaverunt, eos comprehendere, propterea quod in bonum publicum edita fuerit ad fraudes à resignationibus eliminandas. Eadem ratione tradiderunt, etiam Cardinales comprehendere in regula 20. *de Idiomate*, & in regula 21. *de non impetrando beneficio per obitum viventis*. E contrario scripserunt, Cardinales non comprehendere in regula 45., ac propterea licet dicatur ibidem, resignantes debere personaliter, si praesentes in Romana Curia fuerint, resignationi consentire, admittitur tamen Cardinalis ad renunciandum etiam per simplicem schedulam. Cum haec ita sint, ad naturam, & indolem constitutionum, & regularum certa beneficia Pontifici Maximo reservantium respiciendum fuit, ut definiretur, an Cardinales in illis comprehensi intelligerentur. Has reservationes esse odiosas, proptereaque coercendas, clamare non dubitaverunt Cardinales ipsi, ut sese à reservationibus eximerent. Planè voti sui facti compotes fuissent Cardinales, nisi intercessisset singulari decreto suo Alexander VII., qui in describenda regula 70. Cancellariae, qua olim declarabatur, Cardinales exemptos esse à regulis editis, & edendis, voluit eam regulam

emendari, quemadmodum hodie legitur emendata, ita ut ibidem declararetur, Cardinales exemptos quidem esse à regulis edendis, non autem ab editis; quam facti seriem refert Rigantius ad dictam regulam 70. Itaque hodie obtinuit, Cardinalium privilegium intra certos limites coerceri; nimirum Cardinales exemptos esse à regulis, quas Pontifices Maximi singuli post publicationem initio sui Pontificatus factam adjecerint, non iis, quae Pontificatus initio publicantur. Ut res haec in claro lumine collocetur, in primis notandum est, Cardinales liberè conferre posse beneficia titularum sui Cardinalatus, nisi ipsi sint absentes à Curia Romana, uti legimus in regula 8. Cancellariae; quin ipsis suffragetur absentia ex necessaria causa, veluti ob residentiam in Episcopatu; etenim cum Cardinales beneficia sui tituli non jure ordinario, sed ex speciali Pontificia indulgentia conferant, liberum fuit Pontificibus Maximis, indulgentiam hanc suam contrahere ad unum casum residentiae in Curia. Secundò notandum est, Cardinales, qui Ecclesias regendas extra Curiam Romanam obtinuerint, veluti Episcopales, Abbatiales, & similes, aequè ac Episcopos, & Abbates ceteros in regulis Cancellariae comprehensos intelligi, nisi ubi specialiter exempti sunt, quemadmodum liquet ex memorata regula 70. Porro specialis exemptio facta adparet in regula 9., in qua agitur de reservatione mensium. Hoc tamen non obstante solent Pontifices Maximi speciale indultum Cardinalibus concedere, quo isti reservata beneficia suae Ecclesiae conferant; quo indulto qui utuntur pro facultate sibi concessa juxta ejusdem indulti tenorem, liberius utuntur sua ordinaria jurisdictione. Hac in re mihi placere non potest quorundam Pragmaticorum opinio, qui tradunt, recepto indulto censeri Cardinales collationem beneficiorum exercere in vim unius indulti, etiam illorum, quae sine indulto potuissent conferre, qualia sunt beneficia ex-

causa mensium reservata, quorum ratione Cardinales exempti sunt à regula 9. Cancellariæ. Etenim non satis firmum videtur esse hujus opinionis præsidium, cum dicitur, Cardinalem, qui indultum petiit, censi renunciavisse ordinariæ aliàs sibi competenti facultati. Quid enim prohibet, ut quis facultatem facultati accumulet, præsertim si nova, quæ impetratur, facultas amplior sit, & ad plures species extendatur? Renunciaciones juris alicui competentis non adeo facile præsumuntur, præsertim in eo ipso actu, quò quis jus suum promovere velle deprehenditur. Forma indultorum hodie amplis formulis describitur, & comprehendere solet non solum beneficia, quæ ad indultarii collationem spectant, sed etiam ea, quæ spectant ad collationem simultaneam indultarii, & aliorum inferiorum, putà Capituli, vel Monasterii; imò nec dubito, quia Cardinalis indultarius ea conferat beneficia reservata, quæ cessante reservatione ad alios inferiores, privativè, ut ajunt, spectarent. Siquidem quicumque titulus collatoribus inferioribus faveat, semper est titulus singularis, qui concursu quidem excludit ordinarium collatorem, non tamen impedit, quominus collator ordinarius adhuc ordinarius dici possit; eamque ob rem collatio privativè competens inferiori certa ratione adhuc simultanea dici potest ob jus habituale conferendi, quod in ordinario manet. Hujus rei argumento est, quod si collator ordinarius vacans beneficium statim conferat, & collator singulari jure munitus non conferat intra legitimum tempus, collatio ordinarii sustineatur, non tam jure devoluti, quam cessante singularis collatoris concursu. Quæstio olim fuit, num Cardinales vigore indulti ita possent beneficia conferre, quasi indultum non novam potestatem Cardinalibus contulerit, sed potius sustulerit reservationes. Ita passim admittebatur, eamque ob causam si collatio beneficii simul ad Episcopum, & ad Capitulum pertineret, etiam

Capitulo prodesse videbatur indultum Episcopi Cardinalis. Sed aliter indulta Pontificia interpretatus est Urbanus VIII. in sua constitutione 59., ex qua invaluit, ut hodie Cardinales censeantur in hac parte delegati Sedis Apostolicæ, reservationibus adhuc firmis manentibus, uti observavit Cardinalis de Luca disc. 1. de beneficiis. Nihil est, quòd in hoc proposito difficultatem faciat, cum indulta Pontificia ex voluntate Pontificum interpretationem capiant, & hanc esse voluntatem Pontificum liqueat ex memorata Urbani VIII. constitutione. Denique notandum est, aliud indulti genus concedi solere Cardinalibus causa conferendorum beneficiorum, nimirum cum Cardinalis Episcopus, aut aliquam Ecclesiam administrans, Episcopatu, aut Ecclesiæ renunciaverit, & eisdem concedit Pontifex Maximus, ut ea valeat beneficia conferre, quæ in dimissa Ecclesia conferret Pontifex Maximus vi reservationum. Sed hoc indulti genus extraordinarium est, nec tanto favore dignum, quanto illud, quod Cardinalibus ordinaria jam potestate præditis conceditur; quamobrem in ejus indulti interpretatione ita versandum est, ut in primis nihil admittatur gratia indultarii, quod non expressè in indulto significetur; deinde ut indultum nunquam intelligatur concessum in diminutionem juris alteri competentis; id enim semper in rescriptis, & privilegiis Principum tacitè inest, ut cum uni liberalitatem exhibent, alteri non ingerant detrimentum.

Jam verò ad expendendas singulas generalium reservationum causas propius accedamus. Prima reservatio dicitur ratione loci, quæ locum habet in beneficiis sive apud Apostolicam Sedem, sive in Curia Romana vacantibus. Hanc restorationem magni faciunt plurimi Scriptores, propterea quod sibi persuaserunt, eam esse clausam in corpore juris, seu cap. 2. de præbend. in 6., uti superius fuit observandum. Prædicant etiam tanquam majore favore præ cæ-

te-

teris reservationibus dignam, quasi eam, quæ non tam in honorem Pontificis Maximi, quam in utilitatem Ecclesiarum edita fuerit. Sed inter hæc cum in dies eadem reservatio modò magis extenderetur, velificantibus plurimis propter magnificatam ejusdem utilitatem, modò contraheretur, ne magis, magisque juris communis in dies diminutio fieret, uti contingit in omni reservationum genere; ingens oborta fuit disputandi materies, in qua Pragmatici paginas impleverunt, unusquisque suo genio indulgens, prout aut Pontificias reservationes provehere sibi proposuit, aut Ordinariorum tueri potestatem. Quòd ego dicere possum, illud est, originem hujus reservationis esse minus antiquam, quam vulgò credatur; rationem ejusdem reservationis non ita amplam esse, ac vulgò recipitur, & modum reservationis ita vel ab ipsis Pontificibus Maximis agniti fuisse, ut non dissimili ferè jure cum reservationibus cæteris habenda sit. De origine primùm dico. Reperitur ista ex cap. 2. de præbend. in 6. In vetustis sexti decretalium editionibus inscribitur monumentum nomine Clementis III., alii editores adjecerunt, aliàs IV. Quid? Jam Pithæus erratum agnovit, & Clementi IV. illam constitutionem adseruit, & quidem jure, ac merito. Etenim in primis si jam à Clemente III. ea reservatio generali decreto inducta fuisset, decretum illud non omisisset in sua collectione Gregorius IX., in quo novæ disciplinæ positum erat fundamentum, præsertim cum de disciplina agatur provehendæ Romani Antistitis potestati accommodata. Præterea in præfatione sexti decretalium proficitur Bonifacius VII., se compilare voluisse decretales epistolas Pontificum Maximorum à Gregorio IX., & deinceps, quod indicat, Bonifacium Clementis IV. decretales inserere codici suo voluisse, non Clementis III., & reverà in Bonifaciano Codice nullum extat aliud Clementis III. monumentum. Adde his, Gre-

gorium X., dum moderari voluit hoc Clementis statutum in cap. 3. eod. tit., appellavisse illud *Statutum Clementis Papæ prædecessoris sui*; successerat autem Gregorius in Sede Pontificia Clementi IV. cui magis propterea conveniebat nomen *prædecessoris*. Itaque perspicuum pœnè est, reservationem istam Clementi IV. esse adscribendam. Magnificis verbis exorditur Clemens, professus initio, Ecclesiarum omnium, dignitatum, aliorumque beneficiorum plenariam dispositionem nosci ad Romanum Pontificem pertinere, ita ut non solum possit illa vacantia de jure conferre, verum etiam jus tribuere in vacaturis. Cæterum subjicit, antiquam consuetudinem specialius cæteris reservavisse Romanis Pontificibus collationem Ecclesiarum, personatum, dignitatum, & beneficiorum apud Sedem Apostolicam vacantium. Hæc in præfatione. Deinde constituit, se non solum hanc consuetudinem adprobare, sed etiam velle, ut quoties beneficium quodquam in Curia Romana vacare contigerit, aliud à nemine quacumque auctoritate prædico conferatur, sed tantum collatio à Sede Apostolica expectetur, nisi cuiquam specialis, & expressa conferendi facultas ab eadem Sede facta fuerit, irritum decernens, & inane, quidquid secus actum fuerit, vel attentatum. Notant viri eruditi numero plurimi, allegari quidem potuisse à Clemente antiquam conferendi consuetudinem, de qua cæteroqui non satis ex prædecessorum Pontificum factis apprimè constat. Quamquam enim in collectione Gregorii IX., multa sint rescripta, ex quibus liquet, Pontifices Maximos ad collationem beneficiorum sæpè manum admovisse, vix tamen inveniunt monumentum, quo iidem videantur singulari jure sibi vindicavisse collationem beneficiorum in Romana Curia vacantium. Eo autem minus inveniunt hujus generis monumenta in antiquioribus codicibus canonum, aut decretalium. Alii è contrario ejus consuetudinis vesti-

ti-